

Szanowni Państwo,

oddaję w Państwa ręce podwójny numer 38/39 Kwartalnika „Niepełnosprawność – zagadnienia, problemy, rozwiązania”. Jest to wydanie specjalne, z okazji 30-lecia Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Publikowany zbiór tekstów otwiera list Pani Minister Marleny Małąg *Trzydzieści lat w służbie osobom z niepełnosprawnościami* oraz list Zhang Haidi, *Prezydent Rehabilitation International*, międzynarodowej organizacji, która w 2022 r. obchodzić będzie 100-lecie swojego powstania. W dziale System wsparcia osób niepełnosprawnych prezentujemy m.in. doświadczenia wielu organizacji pozarządowych, których działania na rzecz osób niepełnosprawnych wspierane są przez Fundusz. Przedstawiamy również artykuł autorstwa prof. Anny Wilmowskiej-Pietruszyńskiej i Krzysztofa Czechowskiego pt. *Aktywność zawodowa i programy powrotu do pracy osób niepełnosprawnych*. Autorzy wskazują, że pomimo wprowadzenia szeregu inicjatyw legislacyjnych i politycznych, mających na celu wyeliminowanie dyskryminacji oraz ułatwienie utrzymania i podejmowania pracy, w wielu krajach niepełnosprawność nadal wiąże się ze znaczną i trwałą niekorzystną sytuacją na rynku pracy.

Identyfikacja przyczyn takiego stanu rzeczy jest złożona, ale kluczowa dla określenia skutecznych rozwiązań, które zmniejszają zakres oraz koszty społeczne i ekonomiczne niekorzystnej sytuacji związanej z niepełnosprawnością. Prof. Ewa Giermanowska w artykule „Niepełnosprawność, aktywizacja zawodowa i rynek pracy” podejmuje temat aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami w Polsce w kontekście zaleceń Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych i działań podejmowanych w ramach polityk publicznych. Autorka w oparciu o wyniki badań empirycznych przedstawia funkcjonujący system wsparcia zatrudnienia i aktywizacji zawodowej. Zastanawia się, czy gwarantuje on osobom z niepełnosprawnościami prawo do pracy, odpowiada ich oczekiwaniom zawodowym i wyborom odnoszącym się do zmieniających się modeli stylów życia i pracy. Przyjęta w artykule perspektywa socjologiczna nawiązuje do społecznego modelu niepełnosprawności i praw osób niepełnosprawnych.

W dziale Zatrudnienie publikujemy materiały *Przedsiębiorcy Business Centre Club o PFRON-ie* oraz *Stowarzyszenie Na Rzecz Spółdzielni Socjalnych o PFRON-ie*, które od prawie dwudziestu lat działa na rzecz rozwoju spółdzielczości w Polsce. Zadaniem Stowarzyszenia jest wspieranie osób zagrożonych marginalizacją społeczną oraz zawodową. Osoby z różnego rodzaju niepełno-

sprawnością stanowią znaczną część tej grupy. To z myślą o nich powstało wiele spółdzielni socjalnych – przedsiębiorstw, których zadaniem jest aktywizacja zawodowa i społeczna osób oddalonych od rynku pracy.

W dziale Społeczno-ekonomiczne aspekty niepełnosprawności publikujemy m.in. *Strategię Unii Europejskiej na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami na lata 2021–2030*. Głównym celem tej strategii jest poprawa życia osób z niepełnosprawnościami w nadchodzącej dekadzie w UE i poza nią. Jej cele szczegółowe można osiągnąć jedynie dzięki skoordynowanemu działaniu zarówno na szczeblu krajowym, jak i unijnym, przy jednoczesnym wydatnym zaangażowaniu państw członkowskich oraz organów regionalnych i lokalnych w realizację działań proponowanych przez Komisję Europejską.

Prezentujemy również artykuł Alarcos Cieza, Kate Causey oraz pozostałych współautorów pt. *Globalne szacunki dotyczące zapotrzebowania na rehabilitację w oparciu o badanie Global Burden of Disease Study 2019: analiza systematyczna na potrzeby badania Global Burden of Disease Study 2019*. Autorzy twierdzą, że rehabilitację często postrzega się jako usługę związaną z niepełnosprawnością, której potrzebuje tylko niewielka część populacji. Pomimo indywidualnych i społecznych korzyści, w poszczególnych krajach rehabilitacja jest niedofinansowana i nie traktuje się jej w sposób priorytetowy. Autorzy przedstawiają dane na poziomie globalnym, regionalnym i krajowym, dotyczącym liczby osób, które skorzystałyby z rehabilitacji przynajmniej jeden raz w czasie trwania choroby lub w przypadku urazu prowadzącego do niepełnosprawności.

W dziale Technika i technologia publikujemy artykuł pracowników Instytutu Transportu Samochodowego pt. *Mechanizm zmiany rozstawu kół przednich do stabilizacji bocznej roweru* oraz artykuł Adama Piaseckiego, Elżbiety Sroki i Anny Irasiak *Możliwość zwiększenia czytelności wypowiedzi w polskim języku migowym przez animowaną wirtualną postać – w świetle badań jakościowych*. Awatary to postacie wirtualne, nad których wykorzystaniem w praktyce są prowadzone badania. Szansą na przełamanie bariery komunikacyjnej z osobami niesłyszącymi są badania nad wykorzystaniem postaci wirtualnych wykorzystujących język migowy. Głównym celem artykułu jest prezentacja wyników przeprowadzonych badań, które skupiały się na ocenie skuteczności przekazywanych treści w polskim języku migowym przez wirtualną postać. W badaniach ujawniono czynniki, które wpływają na czytelność tego przekazu. Uzyskane wyniki badań pozwoliły na opisanie preferencji i wymagań odbiorców wobec wirtualnych postaci.

Z życzeniami interesującej lektury

Krzysztof Michalkiewicz

Prezes Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Przewodniczący Międzynarodowej Rady Programowej Kwartalnika